

ಧೂಲೇ ತಸಕಾಯವಹೇ ಧೂಲೇ ಮೋಷೇ ಅದತ್ತಧೂಲೇ ಯ |
ಪರಿಹಾರೋ ಪರಮಹಿಲಾ ಪರಿಗ್ರಹಾರಂಭಪರಿಮಾಣಂ || ೨೪ ||

ಸ್ಥೂಲೇ ತ್ರಸಕಾಯವಧೇ ಸ್ಥೂಲಾಯಾಂ ಮೃಷಾಯಾಂ ಅದತ್ತಸ್ಥೂಲೇ ಚ |
ಪರಿಹಾರಃ ಪರಮಹಿಲಾಯಾಂ ಪರಿಗ್ರಹಾರಂಭಪರಿಮಾಣಮ್ || ೨೪ ||

ಅರ್ಥ :—ಸ್ಥೂಲ ತ್ರಸಕಾಯದ ಘಾತ, ಸ್ಥೂಲ ಮೃಷೆ ಎಂದರೆ ಅಸತ್ಯ, ಸ್ಥೂಲ ಅದತ್ತ ಎಂದರೆ ಕೊಡದ ಪರಧನ, ಪರಮಹಿಳೆ ಎಂದರೆ ಪರಸ್ತ್ರೀ ಇವುಗಳದಂತೂ ಪರಿಹಾರ ಎಂದರೆ ತ್ಯಾಗ ಮತ್ತು ಪರಿಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಆರಂಭದ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಹೀಗೆ ಐದು ಅಣುವ್ರತಗಳಿವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮರಣವಾಗುವುದು, ಇತರರ ಮರಣವಾಗುವುದು, ತನ್ನ ಮನೆಯು ಕೆಡುವುದು, ಇತರರ ಮನೆಯು ಕೆಡುವುದು, ದೊರೆಯ ದಂಡನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗುವುದು, ಪಂಚರ ದಂಡನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗುವುದೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಅನ್ಯಾಯರೂಪವಾದ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದರ ಅರ್ಥವಿದೆಯೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಸ್ಥೂಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ರಾಜಾದಿಕರ ಭಯದಿಂದ ಮಾಡದಿರುವುದು ಅದು ವ್ರತವಲ್ಲ, ತೀವ್ರ ಕಷಾಯದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಇವನ್ನು ತೀವ್ರಕರ್ಮಬಂಧಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ತಾನಾಗಿಯೇ ಮಾಡದಿರುವ ಭಾವರೂಪವಾದ ತ್ಯಾಗವಿರುವುದು ಅದು ವ್ರತವಿದೆ ಇದರ ಹೆಸ್ರೆಂದು ಸ್ಥಾನಕ ಹೇಳಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ತ್ಯಾಗವು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಅದರ ಇದರ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯವರೆಗೆ ಹೇಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಸ ಜೀವಗಳಿಗೆ ಬಾಧೆಯಾಗುವುದು ಅಂಥ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತವೆ, ಅದರಿಂದಾಗಿ ತ್ರಸಹಿಂಸೆಯ ತ್ಯಾಗಿಯು ದೇಶವ್ರತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದೆ. ಇದರ ವಿಶೇಷ ಕಥನವನ್ನು ಅನ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು || ೨೪ ||

ಈಗ ಮೂರು ಗುಣವ್ರತಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ದಿಸಿವಿದಿಸಿಮಾಣ ಪಥಮಂ ಅಣತ್ಥದಂಡಸ್ಸ ವಜ್ಜಣಂ ಬಿದಿಯಂ |
ಭೋಗೋಪಭೋಗಪರಿಮಾ ಇಯಮೇವ ಗುಣವ್ವಯಾ ತಿಣ್ಣಿ || ೨೫ ||

ದಿಗ್ವಿಧಿಗ್ವಾನಂ ಪ್ರಥಮಂ ಅನರ್ಥದಂಡಸ್ಯ ವರ್ಜನಂ ದ್ವಿತೀಯಮ್ |
ಭೋಗೋಪಭೋಗಪರಿಮಾಣಂ ಇಮಾನ್ಯೇವ ಗುಣವ್ರತಾನಿ ತ್ರೀಣಿ || ೨೫ ||

ತೋರತ್ತಸಕಾಯವಧೆ ತೋರವಾದಸತ್ಯ ತೋರವಾದದತ್ತ ಮೇಷ್ಟ್ರರಸ್ತ್ರೀ |
ಪರಿಹರಿಸಿ ಪರಿಗ್ರಹಾರಂಭ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದೆಂದು ಅಣುವ್ರತಗಳಿವೆ || ೨೪ ||
ವಿದಿಕೆದಿಕೆಗತಿಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಥಮಂ ಅನರ್ಥದಂಡವರ್ಜನ ದ್ವಿತೀಯಂ |
ಅದರಂತೆ ಭೋಗೋಪಭೋಗ ಪರಿಮಾಣವೆಂದೀಮೂರು ಗುಣವ್ರತಗಳಿವೆ || ೨೫ ||

೧ 'ಅದತ್ತಧೂಲೇ' ಇದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ 'ತಿತಿತ್ಥಧೂಲೇ', 'ಪರಮಹಿಲಾ'ದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಮುಸಿಮ್ನೇ' ಎಂಬ ಪಾಠವಿದೆ.

ಅರ್ಥ :—ದಿಶೆ-ವಿದಿಶೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನನ ಪರಿಮಾಣವು ಅದು ಪ್ರಥಮ ಗುಣವ್ರತವಿದೆ, ಅನರ್ಥದಂಡವರ್ಜನೆಯು ಅದು ದ್ವಿತೀಯ ಗುಣವ್ರತವಿದೆ ಮತ್ತು ಭೋಗೋಪಭೋಗದ ಪರಿಮಾಣವು ಅದು ತೃತೀಯ ಗುಣವ್ರತವಿದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇವು ಮೂರು ಗುಣವ್ರತಗಳಿವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಇಲ್ಲಿ ಗುಣಶಬ್ದವೆಂತೂ ಉಪಕಾರದ ವಾಚಕವಿದೆ, ಇವು ಅಣುವ್ರತಗಳಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ದಿಶೆ-ವಿದಿಶೆ ಎಂದರೆ ಪೂರ್ವದಿಶೆ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನ ಮಾಡುವುದರ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡುವುದು. ಅನರ್ಥದಂಡ ಎಂದರೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಜನವು ಸಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅಂಥ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿರುವುದು. ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದೆಯೆಂತೂ ಯಾವ ಜೀವನೂ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರಯೋಜನದ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಅನರ್ಥದಂಡವೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕೇಳಬಹುದು, ಅದರ ಉತ್ತರವು ಹೀಗಿದೆ—ಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿಶ್ರಾವಕನಿರುತ್ತಾನೆ ಅವನು ತನ್ನ ಪದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನದ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಪದದ ಹೊರತಾಗಿ ಎಲ್ಲವು ಅನರ್ಥವಿವೆ. ಪಾಪಿ ಪುರುಷರಿಗಂತೂ ಎಲ್ಲವೂ ಪಾಪ ಪ್ರಯೋಜನವಿವೆ, ಅವರದೇನು ಹೇಳುವುದು. ಭೋಗವೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಭೋಜನಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಉಪಭೋಗವೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ, ವಸ್ತ್ರ, ಆಭರಣ, ವಾಹನ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಪರಿಮಾಣ ಮಾಡುವುದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. || ೨೫ ||

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕು ಶಿಕ್ಷಾವ್ರತಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ಸಾಮಾನ್ಯಯಂ ಚ ಪಥಮಂ ಬಿದಿಯಂ ಚ ತಹೇವ ಪ್ರೋಷಹಂ ಭಣಿಯಂ |
ತಇಯಂ ಚ ಅತಿಹಿಪುಜ್ಜಂ ಚಲುತ್ಥ ಸಲ್ಲೇಖನಾ ಅಂತೇ || ೨೬ ||**

**ಸಾಮಾನ್ಯಯಂ ಚ ಪ್ರಥಮಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಚ ತಥೈವ ಪ್ರೋಷಧಃ ಭಣಿತಃ |
ತೃತೀಯಂ ಚ ಅತಿಥಿಪೂಜಾ ಚತುರ್ಥಂ ಸಲ್ಲೇಖನಾ ಅಂತೇ || ೨೭ ||**

ಅರ್ಥ :—ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂತೂ ಮೊದಲನೆಯ ಶಿಕ್ಷಾವ್ರತವಿದೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಎರಡನೆಯದು ಪ್ರೋಷಧ ವ್ರತವಿದೆ, ಮೂರನೆಯದು ಅತಿಥಿಯ ಪೂಜನವಿದೆ, ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಕೊನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲೇಖನ ವ್ರತವಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಇಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಾ ಶಬ್ದದಿಂದಂತೂ ಭವಿಷ್ಯದ ಮುನಿವ್ರತದ ಶಿಕ್ಷೆಯು ಇವುಗಳಲ್ಲಿದೆಯೆಂಬ ಅರ್ಥವು ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ, ಮುನಿಯಾದಾಗ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇರಬೇಕಾಗುವುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದಂತೂ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ಸಮಸ್ತ ಗೃಹಾರಂಭ ಸಂಬಂಧದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾಗಿ, ಏಕಾಂತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಸಾಯಂಕಾಲ ಕೆಲಕಾಲದ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳ ಭಕ್ತಿಯ ಪಾಠ ಪಠಿಸುವುದು, ಅವರ ವಂದನೆ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಧಾನ ಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಿದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರೋಷಧ ಎಂದರೆ ಅಷ್ಟಮಿ ಚತುರ್ದಶಿಯ ಪರ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು ಅದು ಪ್ರೋಷಧವಿದೆ. ಅತಿಥಿ ಎಂದರೆ

**ಸಾಮಾನ್ಯಯಂ ಪ್ರಥಮಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಪ್ರೋಷಧವ್ರತ ತೃತೀಯಂ ಅತಿಥಿಪೂಜನ |
ಸಮಯಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲೇಖನವೆಂದೀ ನಾಲ್ಕು ಶಿಕ್ಷಾವ್ರತಗಳಿವೆ || ೨೬ ||**

ಮುನಿಗಳ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು, ಅವರಿಗೆ ಆಹಾರದಾನ ಕೊಡುವುದು ಅದು ಅತಿಥಿ ಪೂಜೆಯಿದೆ. ಕೊನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಯ ಮತ್ತು ಕವಾಯಗಳನ್ನು ಕೃಶ ಮಾಡುವುದು, ಸಮಾಧಿಮರಣ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಕೊನೆಯ ಸಲ್ಲೇಖನವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾಲ್ಕು ಶಿಕ್ಷಾವ್ರತಗಳಿವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ :—ತತ್ತ್ವಾರ್ಥಸೂತ್ರದೊಳಗೆ ಮೂರು ಗುಣವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶವ್ರತ ಹೇಳಿದೆ ಮತ್ತು ಭೋಗೋಪ ಭೋಗ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಾವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ ಮತ್ತು ಸಲ್ಲೇಖನವನ್ನು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ, ಅದು ಹೇಗೆ ?

ಉತ್ತರ :— ಇದು ವಿವಕ್ಷೆಯ ಭೇದವಿದೆ, ಇಲ್ಲಿ ದೇಶವ್ರತವು ದಿಗ್ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಿತವಿದೆ ಮತ್ತು ಸಲ್ಲೇಖನ ವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಾವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿರೋಧವು ಇಲ್ಲ. || ೨೬ ||

ಸಂಯಮಚರಣ ಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಳಿತು, ಈಗ ಯತಿಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇ ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಏವಂ ಸಾವಯಧಮ್ಛಂ ಸಂಜಮಚರಣಂ ಉದೇಸಿಯಂ ಸಯಲಂ |

ಸುದ್ಧಂ ಸಂಜಮಚರಣಂ ಜಇಧಮ್ಛಂ ಣಿಕ್ಕಲಂ ವೋಚ್ಛೇ || ೨೭ ||

ಏವಂ ಶ್ರಾವಕಧರ್ಮಂ ಸಂಯಮಚರಣಂ ಉಪದೇಶಿತಂ ಸಕಲಮ್ |

ಶುದ್ಧಂ ಸಂಯಮಚರಣಂ ಯತಿಧರ್ಮಂ ನಿಷ್ಕಲಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ || ೨೭ ||

ಅರ್ಥ :—ಏವಂ ಎಂದರೆ ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಶ್ರಾವಕಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವಾದ ಸಂಯಮಚರಣವನ್ನಂತೂ ಹೇಳಿತು, ಇಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಎಂದರೆ ಕಲಾಸಹಿತವಿದೆ, (ಇಲ್ಲಿ) ಏಕದೇಶವನ್ನು ಕಲಾ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಯತಿಧರ್ಮದ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವಾದ ಸಂಯಮಚರಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇವೆಂದು ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಯತಿಧರ್ಮವು ಅದು ಶುದ್ಧವಿದೆ, ನಿರ್ದೋಷವಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಪಾಚರಣೆಯ ಲೇಶವಿಲ್ಲ, ನಿಕಲ ಎಂದರೆ ಕಲಾದಿಂದ ನುಕ್ರಾಂತವಿದೆ, ಸಂಪೂರ್ಣವಿದೆ, ಶ್ರಾವಕಧರ್ಮದ ಹಾಗೆ ಏಕದೇಶವಿಲ್ಲ. || ೨೭ ||

ಈಗ ಯತಿಧರ್ಮದ ಸಾನ್ಯಗ್ರಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಸಂವರಣಂ ಪಂಚ ವಯಾ ಪಂಚವಿಂಸಕಿರಿಯಾಸು |

ಪಂಚ ಸಮಿದಿ ತಯ ಗುತ್ತೀ ಸಂಜಮಚರಣಂ ಣಿರಾಯಾರಂ || ೨೮ ||

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಸಂವರಣಂ ಪಂಚ ವ್ರತಾಃ ಪಂಚವಿಂಶತಿಕ್ರಿಯಾಸು |

ಪಂಚ ಸಮಿತಯಾಃ ತಿಸ್ರಃ ಗುತ್ತಯಾಃ ಸಂಯಮಚರಣಂ ನಿರಾಗಾರಮ್ || ೨೮ ||

ಈ ತೆರದಿ ಶ್ರಾವಕಧರ್ಮರೂಪ ದೇಶಸಂಯಮಚರಣ ಪೇಳಲಾಯಿತು |

ಯತಿಧರ್ಮರೂಪ ಸಂಯಮಚರಣ ಪೇಳ್ವೆನೀಗದು ಶುದ್ಧ ಸಂಪೂರ್ಣವಿದೆ || ೨೭ ||

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಸಂವರಣ ಪಂಚವ್ರತ ಪಂಚವಿಂಶತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸದ್ಯಾವ |

ಪಂಚಸಮಿತಿ ತ್ರಿಗುಪ್ತಿಯೆಂದು ನಿರಾಗಾರ ಸಂಯಮಚರಣವಿರುವುದು || ೨೮ ||

ಅರ್ಥ : ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಂವರ, ಐದು ವ್ರತಗಳು ಇವು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸದ್ಭಾವವಿದ್ದ ನೇಲೆ ಆಗುತ್ತವೆ, ಐದು ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ಮೂರು ಗುಸ್ತಿಗಳೆಂದು ಹೀಗೆ ನಿರಾಗಾರ ಸಂಯಮಚರಣ ಚಾರಿತ್ರ ವಾಗುತ್ತದೆ. || ೨೮ ||

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಂವರಣದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಅಮಣಾಣ್ಣೇ ಯ ಮಣಾಣ್ಣೇ ಸಜೀವದ್ರವ್ಯೇ ಅಜೀವದ್ರವ್ಯೇ ಯ |

ಣ ಕರೇದಿ ರಾಯದೋಸೇ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಸಂವರೋ ಭಣಿಟ್ || ೨೯ ||

ಅಮನೋಜ್ಞೇ ಚ ಮನೋಜ್ಞೇ ಸಜೀವದ್ರವ್ಯೇ ಅಜೀವದ್ರವ್ಯೇ ಚ |

ನ ಕರೋತಿ ರಾಗದ್ವೇಷಾ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಸಂವರಃ ಭಣಿತಃ || ೨೯ ||

ಅರ್ಥ :—ಅಮನೋಜ್ಞ ಮತ್ತು ಮನೋಜ್ಞಗಳಾದಂಥ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಜನರು ತಾವು ಮನ್ನಿಸುವಂಥ ಸಜೀವದ್ರವ್ಯ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುತ್ರಾದಿಕರು ಮತ್ತು ಅಜೀವದ್ರವ್ಯ ಧನ-ಧಾನ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಪುಧ್ಲಲ ದ್ರವ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿರುವುದು ಅದು ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಂವರವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಇಂದ್ರಿಯಗೋಚರವಾದಂಥ ಜೀವ-ಅಜೀವ ದ್ರವ್ಯಗಳಿವೆ, ಇವು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಾಣಿಯು ಒಂದನ್ನು ಇಷ್ಟವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ರಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಅನಿಷ್ಟವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ದ್ವೇಷ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಮುನಿಗಳು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ ಸಂಯಮಚರಣ ಚಾರಿತ್ರವಿರುತ್ತದೆ. || ೨೯ ||

ಈಗ ಐದು ವ್ರತಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಹಿಂಸಾವಿರಣ ಅಹಿಂಸಾ ಅಸತ್ಯವಿರಣ ಅದತ್ತವಿರಣ ಯ |

ತುರಿಯಂ ಅಬಂಭವಿರಣ ಪಂಚಮ ಸಂಗಮ್ನಿ ವಿರಣ ಯ || ೩೦ ||

ಹಿಂಸಾವಿರತಿಹಿಂಸಾ ಅಸತ್ಯವಿರತಿ ಅದತ್ತವಿರತಿಶ್ಚ |

ತುರ್ಯ ಅಬ್ರಹ್ಮವಿರತಿ ಪಂಚಮಂ ಸಂಗೇ ವಿರತಿ ಚ || ೩೦ ||

ಆರ್ಥ : ಮೊದಲನೆಯದಂತೂ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ವಿರತಿಯು ಅಹಿಂಸೆಯಿದೆ, ಎರಡನೆಯದು ಅಸತ್ಯ ವಿರತಿಯಿದೆ, ಮೂರನೆಯದು ಅದತ್ತವಿರತಿಯಿದೆ, ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಅಬ್ರಹ್ಮವಿರತಿಯಿದೆ ಮತ್ತು ಐದನೆಯದು ಸರಿಗ್ರಹವಿರತಿಯಿದೆ.

ಅಮನೋಜ್ಞ ಮೇಣ್ಮನೋಜ್ಞವಾದ ಸಜೀವದ್ರವ್ಯ ಮೇಣಜೀವದ್ರವ್ಯಗಳಲಿ |

ತಾ ಮಾಡದಿರೆ ರಾಗ-ದ್ವೇಷವದನು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಸಂವರವೆನ್ನಲಾಗಿದೆ || ೨೯ ||

ಅದಿದುಲಿ ಹಿಂಸಾವಿರತಿಹಿಂಸೆ ಅಸತ್ಯವಿರತಿ ಅದತ್ತವಿರತಿ |

ಅದರಂತೆ ಅಬ್ರಹ್ಮವಿರತಿ ಸಂಗವಿರತಿಯೆಂದೆಂದು ಮಹಾವ್ರತಗಳು || ೩೦ ||

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಈ ಐದು ಸಾಪಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ತ್ಯಾಗವು ಯಾವವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತವೆ ಅವು ಐದು ಮಹಾ ವ್ರತವೆಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. || ೩೦ ||

ಇವುಗಳನ್ನು ಮಹಾವ್ರತವೆಂದೇಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ,—

ಸಾಹಂತಿ ಜಂ ಮಹಲ್ಲಾ ಆಯುರಿಯಂ ಜಂ ಮಹಲ್ಲಪುವ್ವೇಹಿಂ |

ಜಂ ಚ ಮಹಲ್ಲಾಣಿ ತದೋ ಮಹವ್ವಯಾ ಇತ್ತಹೇ ಯಾಇಂ || ೩೧ ||

ಸಾಧಯಂತಿ ಯನ್ನಹಾಂತಃ ಆಚರಿತಂ ಯತ್ ಮಹತ್ಸ್ಯವ್ಯಃ |

ಯಚ್ಚ ಮಹಂತಿ ತತಃ ಮಹಾವ್ರತಾನಿ ಏತಸ್ಮಾದ್ಧೇತೋಃ ತಾನಿ || ೩೧ ||

ಅರ್ಥ :— ಮಹಲ್ಲಾ ಎಂದರೆ ಶ್ರೀಷ್ಠ ಪುರುಷರು ಯಾವವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಮೊದಲು ಕೂಡ ಶ್ರೀಷ್ಠ ಪುರುಷರು ಯಾವವುಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ವ್ರತಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಮಹಾನನಿವೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಪದ ಲೇಶಕೂಡ ಇಲ್ಲ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಇವು ಐದು ಮಹಾವ್ರತಗಳಿವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಮಹಾಪುರುಷರು ಯಾವವುಗಳ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ದೋಷವಿವೆ ಅವನ್ನೇ ಮಹಾನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಐದು ವ್ರತಗಳಿಗೆ ಮಹಾವ್ರತವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯಿದೆ. || ೩೧ ||

ಈ ಐದು ವ್ರತಗಳ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಅಹಿಂಸಾವ್ರತದ ಐದು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ವಯಗುತ್ತೀ ಮಣಗುತ್ತೀ ಇರಿಯಾಸಮಿದೀ ಸುದಾಣಣಿಕ್ವೇವೋ |

ಅವಲೋಯಭೋಯಣಾಖ ಆಹಿಂಸಖ ಭಾವಣಾ ಹೋಂತಿ || ೩೨ ||

ವಚೋಗುಪ್ತಿಃ ಮನೋಗುಪ್ತಿಃ ಈರ್ಯಾಸಮಿತಿಃ ಸುದಾನನಿಕ್ಷೇಪಃ |

ಅವಲೋಕ್ಯಭೋಜನೇನ ಅಹಿಂಸಾಯಾ ಭಾವನಾ ಭವಂತಿ || ೩೨ ||

ಮಹಾಪುರುಷರು ಸಾಧಿಪರಂ ಮೊದಲು ಮಹಾಪುರುಷರು ಸಾಧಿಸಿಪರು |

ಮಹಾನವಿವೆ ಸ್ವಯಮವು ವಿ ಅದರಿಂದಿವು ಪಂಚಮಹಾವ್ರತಗಳಿವೆ || ೩೧ ||

ಆ ವಚನಗುಪ್ತಿ ಮನೋಗುಪ್ತಿ ಈರ್ಯಾಸಮಿತಿ ಸುದಾನನಿಕ್ಷೇಪಣ ಮೇಣ್ |

ಅವಲೋಕಿಸಿ ಭೋಜನವೆಂಬೆದಹಿಂಸಾ ಮಹಾವ್ರತದ ಭಾವನೆಗಳಿವೆ || ೩೨ ||

೧ 'ಮಹವ್ವಯಾ ಇತ್ತಹೇ ಯಾಇಂ' ಸ್ಥಾನದ ಮೇಲೆ 'ಮಹವ್ವಯಾಇಂ ತಹೇಯಾಇಂ' ಎಂಬ ಸಾತಾಂತರವಿದೆ.

ಅರ್ಥ :—ವಚನಗುಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಮನೋಗುಪ್ತಿಯೆಂಬೆರಡೂ ಗುಪ್ತಿಗಳು, ಈರ್ಯಾಸಮಿತಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕಮಂಡಲು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಗ್ರಹಣ-ನಿಕ್ಷೇಪವು ಇದು ಆದಾನನಿಕ್ಷೇಪಣ ಸಮಿತಿಯಿದೆ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಶುದ್ಧ ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದು ಇದು ಏಕಣಾಸಮಿತಿಯಿದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇವು ಐದು ಅಹಿಂಸಾ ಮಹಾವ್ರತದ ಭಾವನೆಗಳಿವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದರದೇ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದರ ಹೆಸರು ಭಾವನೆಯಿದೆ, ಅದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ-ನಿವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆ ತಗಲುತ್ತದೆ, ನಿರಂತರ ಅದರ ಯತ್ನ ಮಾಡಿಹಾಗೆ ಅಹಿಂಸಾವ್ರತದ ಸಾಲನೆಯಾಗುವುದು, ಅದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಯೋಗಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಗುಪ್ತಿರೂಪ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಸಮಿತಿಯೂಪ ಮಾಡುವುದು, ಹೀಗೆ ನಿರಂತರ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಅಹಿಂಸಾ ಮಹಾವ್ರತವು ದೃಢವಿರುತ್ತದೆ, ಇದೇ ಆಶಯದಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಭಾವನೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. || ೩೨ ||

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸತ್ಯ ಮಹಾವ್ರತದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಕ್ರೋಧಭಯಹಾಸಲೋಹಾ ಮೋಹಾ ವಿಪರೀಯಭಾವಣಾ ಚೇವ |

ವಿದಿಯಸ್ಯ ಭಾವಣಾಽಽ ಪು ಪುಂಚೇವ ಯ ತಹಾ ಹೋಂತಿ || ೩೩ ||

ಕ್ರೋಧಭಯಹಾಸ್ಯಲೋಭಮೋಹಾ ವಿಪರೀತಭಾವನಾಃ ಚ ಏವ |

ದ್ವಿತೀಯಸ್ಯ ಭಾವನಾ ಇಮಾ ಸಂಚೈವ ಚ ತಥಾ ಭವಂತಿ || ೩೩ ||

ಅರ್ಥ :—ಕ್ರೋಧ, ಭಯ, ಹಾಸ್ಯ, ಲೋಭ ಮತ್ತು ಮೋಹ ಇವುಗಳಿಂದ ವಿಪರೀತ ಎಂದರೆ ವಿರುದ್ಧ ಇವುಗಳ ಅಭಾವವು ಇವು ಎರಡನೆಯ ವ್ರತ ಸತ್ಯ ಮಹಾವ್ರತದ ಭಾವನೆಗಳಿವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಅಸತ್ಯ ವಚನದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಕ್ರೋಧದಿಂದ, ಭಯದಿಂದ, ಹಾಸ್ಯದಿಂದ, ಲೋಭದಿಂದ ಮತ್ತು ಪರದ್ರವ್ಯದ ಮೋಹರೂಪವಾದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ, ಇವುಗಳ ತ್ಯಾಗವಾದ ನಂತರ ಸತ್ಯ ಮಹಾವ್ರತವು ದೃಢವಾಗುತ್ತದೆ.

ತತ್ಪಾರ್ಥಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಅನುವೀಚೀಭಾಷಣವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಅದರೆ ಇದರ ಅರ್ಥವು ಹೀಗಿದೆ—ಜನಸೂತ್ರದ ಅನುಸಾರ ವಚನ ಆಡುವುದು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಮೋಹದ ಅಭಾವ ಹೇಳಿದೆ ಅವನು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಸೂತ್ರವಿರುದ್ಧ ಆಡುತ್ತಾನೆ, ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ ಅಭಾವವಾದಮೇಲೆ ಸೂತ್ರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಆಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅನುವೀಚೀ ಭಾಷಣದ ಅರ್ಥ ಕೂಡ ಇದೇ ಆಯಿತು, ಇದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಭೇದವಿಲ್ಲ. || ೩೩ ||

ಈಗ ಅರ್ಚಾರ್ಯ ಮಹಾವ್ರತದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಕ್ರೋಧ ಭಯ ಹಾಸ್ಯ ಲೋಭ ಮೋಹ ಇವುಗಳಿಂ ವಿಪರೀತವಾದ ಭಾವಗಳ |

ಅಧಿಗಮನವದು ದ್ವಿತೀಯ ಸತ್ಯಮಹಾವ್ರತದ ಐದು ಭಾವಗಳಿವೆ || ೩೩ ||

ಸುಣ್ಣಾ ಯಾರಣಿಪಾಸೋ ವಿಮೋಚಿತಾವಾಸ ಜಂ ಪರೋಧಂ ಚ |

ಏಷಣಾಶುದ್ಧಿಸಲುತಂ ಸಾಹಮ್ನೀಸಂವಿಸಂವಾದೋ || ೩೪ ||

ಶೂನ್ಯಾಗಾರನಿವಾಸಃ ವಿಮೋಚಿತಾವಾಸಃ ಯತ್ ಪರೋಧಂ ಚ |

ಏಷಣಾಶುದ್ಧಿಸಹಿತಂ ಸಾಧರ್ಮಿಸಮವಿಸಂವಾದಃ || ೩೪ ||

ಅರ್ಥ :- ಶೂನ್ಯಾಗಾರ ಎಂದರೆ ಗಿರಿ, ಗುಹೆ, ತರು, ಪೊಟರೆ ನೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿವಾಸ ಮಾಡುವುದು, ವಿಮೋಚಿತಾವಾಸ ಎಂದರೆ ಜನರು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರುವಂಥ ಮನೆ, ಗ್ರಾಮ ನೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿವಾಸ ಮಾಡುವುದು, ಪರೋಪರೋಧ ಎಂದರೆ ಇತರರ ಅಡೆ-ತಡೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ವಸತಿಕಾದಿಗಳನ್ನು ತನ್ನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇತರರನ್ನು ತಡೆಯುವುದು, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡದಿರುವುದು, ಏಷಣಾಶುದ್ಧಿ ಎಂದರೆ ಶುದ್ಧ ಆಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಸಾಧರ್ಮಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸಂವಾದ ಮಾಡದಿರುವುದು. ಇವು ಐದು ಭಾವನೆಗಳು ಮೂರನೆಯ ಮಹಾವ್ರತದ್ದಿವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಮುನಿಗಳ ವಸತಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಮತ್ತು ಆಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇವೆರಡು ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಗುತ್ತವೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯೇ ಅದತ್ತದ ಆದಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಅದತ್ತದ ದೋಷ ತಗಲುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಕೂಡ ಅದತ್ತದ ದೋಷ ತಗಲದಂಥದ್ದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಇವೆರಡರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧರ್ಮಿ ನೊದಲಾದವರಿಂದ ವಿಸಂವಾದವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗದಂಥ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಇರಬೇಕಾಗುವುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇವು ಐದು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ, ಇವು ಇರುವುದರಿಂದ ಅರ್ಚೆಯ ಮಹಾವ್ರತವು ದೃಢವಿರುತ್ತದೆ. || ೩೪ ||

ಈಗ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಮಹಾವ್ರತದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಮಹಿಲಾಲೋಯಣಪುಷ್ಪರಜಸರಣಸಂಸಕ್ತವಸಹಿವಿಕಹಾಹಿಂ |

ಪ್ರಾಪ್ತಿಯರಸೇಹಿಂ ವಿರಟ ಭಾವಣ ಪಂಚಾವಿ ತುರಿಯಮ್ನಿ || ೩೫ ||

ಮಹಿಲಾಲೋಕನಪೂರ್ವರತಿಸ್ಮರಣಸಂಸಕ್ತವಸಹಿವಿಕಥಾಭಿಃ |

ಪೌಷ್ಠಿಕರಸ್ಯಃ ವಿರತಃ ಭಾವನಾಃ ಪಂಚಾಪಿ ತುರ್ಯೇ || ೩೫ ||

ಆ ಶೂನ್ಯಾಗಾರನಿವಾಸ ವಿಮೋಚಿತಾವಾಸ ಮೇಞ್ಜರ-ಉಪರೋಧಮಿಲ್ಲದ |

ಏಷಣಾಶುದ್ಧಿಯುಕ್ತ ಸಾಧರ್ಮಿಯೊಡ ವಿಶಂವಾದವಿಲ್ಲದೈದು ಭಾವಗಳು || ೩೪ ||

ಮಹಿಳಾನಿರೀಕ್ಷಣ ಪೂರ್ವರತಿಸ್ಮರಣ ವಿಕಟಿವಾಸ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಥೆ |

ಸಿಹಿಪೌಷ್ಠಿಕರಸದಿಂ ವಿರಕ್ತಿಯೆಂದೈದು ತುರ್ಯವ್ರತ ಭಾವಗಳಿವೆ || ೩೫ ||

ಅರ್ಥ :—ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳ ಅವಲೋಕನೆ ಎಂದರೆ ರಾಗಭಾವದೊಡನೆ ನೋಡುವುದು, ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೋಗಿಸಿದ ಭೋಗಗಳ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುವುದು, ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳಿಂದ ಸಂಸಕ್ತವಾದ ವಸತಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವುದು, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು, ಪೌಷ್ಟಿಕ ರಸಗಳ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದು, ಈ ಐದರಿಂದ ವಿಕಾರವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತವಿರಬೇಕು. ಇವು ಐದು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಮಹಾವ್ರತದ ಭಾವನೆಗಳಿವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಕಾಮವಿಕಾರದ ನಿಮಿತ್ತಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತವು ಭಂಗವಾಗುತ್ತದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳನ್ನು ರಾಗಭಾವದಿಂದ ನೋಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ನಿಮಿತ್ತಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ, ಇವುಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತವಿರಬೇಕು. ಪ್ರಸಂಗ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಮಹಾವ್ರತವು ದೃಢವಿರುತ್ತದೆ. || ೨೫ ||

ಈಗ ಅಪರಿಗ್ರಹ ಮಹಾವ್ರತದ ಐದು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ಅಪರಿಗ್ರಹ ಸಮಾಂಜೋಷು ಸದ್ವಿಪರಿಸರಸರೂಪಗಂಧೇಷು |
ರಾಯದೋಷಾಕುಣಂ ಪರಿಹಾರೋ ಭಾವಣಾ ಹೋಂತಿ || ೨೬ ||**

**ಅಪರಿಗ್ರಹೇ ಸಮನೋಜೋಷು ಶಬ್ದಸ್ಪರ್ಶರಸರೂಪಗಂಧೇಷು |
ರಾಗದ್ವೇಷಾದೀನಾಂ ಪರಿಹಾರೋ ಭಾವನಾಃ ಭವಂತಿ || ೨೬ ||**

ಅರ್ಥ :—ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರಸ, ರೂಪ, ಗಂಧ ಇವು ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಷಯಗಳು ಸಮನೋಜ್ಞ ಎಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯವೆನಿಸುವಂಥವುಗಳು ಮತ್ತು ಅನುನೋಜ್ಞ ಎಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕೆಡಕೆನಿಸುವಂಥವುಗಳಿದ್ದರೆ ಇವೆರಡರಲ್ಲೂ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿರುವುದು ಇವು ಐದು ಪರಿಗ್ರಹವ್ರತದ ಭಾವನೆಗಳಿವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಸ್ಪರ್ಶ, ರಸ, ಗಂಧ, ವರ್ಣ, ಶಬ್ದ ಇವು ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಷಯಗಳಿವೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ-ಅನಿಷ್ಟ ಬುದ್ಧಿರೂಪದ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿರುವಾಗ ಅಪರಿಗ್ರಹವ್ರತವು ದೃಢವಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಪರಿಗ್ರಹಮಹಾವ್ರತದ ಈ ಐದು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. || ೨೬ ||

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಐದು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ಇರಿಯಾ ಭಾಸಾ ಏಸೂ ಜಾ ಸಾ ಆದಾಣ ಚೇವ ಲಿಕ್ಷೇವೋ |
ಸಂಜಮಸೋಹಿಣಿಮಿತ್ರಂ ಖಂತಿ ಚಿಣಾ ಪಂಚ ಸಮಿದೀ಼ || ೨೭ ||**

ಅನುನೋಜ್ಞ-ಸಮನೋಜ್ಞವಾದ ಶಬ್ದಸ್ಪರ್ಶರಸರೂಪ ಮೇಣ್ಕಂಠಗಳಿ |
ತಾ ಮಾಡದಿಪ್ಪುದು ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿ ಇವೈದೈದನೇವ್ರತ ಭಾವಗಳಿವೆ || ೨೬ ||
ಈರ್ಯಾ ಭಾಷಾ ಏಷಣಾ ಆದಾನನಿಕ್ಷೇಪಣ ಮೇಣ್ಕತಿಷ್ಠಾಪನವೆಂದಿವೈದು |
ಆರ್ಯ ಸಮಿತಿಗಳನು ಸಂಯಮಶುದ್ಧಿ ನಿಮಿತ್ತ ಜಿನದೇವ ಪೇಳಿಹರು || ೨೭ ||

ಈರ್ಯಾ ಭಾಷಾ ಏಷಣಾ ಯಾ ಸಾ ಆದಾಸಂ ಚೈವ ನಿಕ್ಷೇಪಃ |

ಸಂಯಮಶೋಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಖ್ಯಾಂತಿ ಜಿನಾಃ ಪಂಚ ಸಮಿತಿಃ || ೩೭ ||

ಅರ್ಥ :- ಈರ್ಯಾ, ಭಾಷಾ, ಏಷಣಾ, ಆದಾಸನಿಕ್ಷೇಪಣ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನವೆಂದು ಇವು ಐದು ಸಮಿತಿಗಳು ಸಂಯಮದ ಶುದ್ಧತೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾರಣಗಳವೆಯೆಂದು ಜಿನದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಮುನಿಗಳು ಪಂಚಮಹಾವ್ರತರೂಪವಾದ ಸಂಯಮದ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಆ ಸಂಯಮದ ಶುದ್ಧತೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಐದು ಸಮಿತಿರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಸಂ' ಎಂದರೆ ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ 'ಇತಿ' ಎಂದರೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿದೆ ಅದು ಸಮಿತಿಯಿದೆಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಇದರಿಂದಲೇ ಸಾರ್ಥಕವಿದೆ. ನಡೆಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾರುದ್ಧ (ನಾಲ್ಕು ಮೊಳ) ಪ್ರಮಾಣ ನೆಲವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ, ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಹಿತಮಿತರೂಪದ ವಚನಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ, ಆಹಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ನಲವತ್ತಾರು ದೋಷ, ಮೂವತ್ತೆರಡು ಅಂತರಾಯಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮಲದೋಷ ರಹಿತ ಶುದ್ಧ ಆಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಧರ್ಮೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಹೀಗೆಯೇ ಏನಾದರೂ ಕ್ಷೇಪಣ ಮಾಡಿದಾಗ ಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಕ್ಷೇಪಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಮಾದರಹಿತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದಾಗ ಸಂಯಮದ ಶುದ್ಧಪಾಲನೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಚಸಮಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಯಮಚರಣ ಚಾರಿತ್ರದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. || ೩೭ ||

ಈಗ ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ನಿಶ್ಚಯ ಚಾರಿತ್ರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—

ಭವ್ಯಜನಬೋಧಣತ್ವಂ ಜಿಣಮಗ್ಗೇ ಜಿಣವರೇಹಿ ಜಹ ಭಣಿಯಂ |

ಣಾಣಂ ಣಾಣಸರೂವಂ ಅಪ್ಪಾಣಂ ತಂ ವಿಯಾಣೇಹಿ || ೩೮ ||

ಭವ್ಯಜನಬೋಧನಾರ್ಥಂ ಜಿನಮಾರ್ಗೇ ಜಿನವರೈಃ ಯಥಾ ಭಣಿತಂ |

ಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಂ ಆತ್ಮಾನಂ ತಂ ವಿಜಾನೀಹಿ || ೩೮ ||

ಅರ್ಥ :- ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜಿನೇಶ್ವರದೇವರು ಭವ್ಯ ಜೀವಗಳ ಸಂಬೋಧನೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಆ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಎಲೈ ಭವ್ಯ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅನ್ಯಮತದವರು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವಿಲ್ಲ. ಆ ಸರ್ವಜ್ಞ ವೀತರಾಗದೇವರು ಹೇಳಿದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ ಅದೇ ನಿರ್ಬಾಧ ಸತ್ಯಾರ್ಥವಿದೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವಿದೆ ಅದೇ ಆತ್ಮವಿದೆ ಹಾಗೂ

ಜಿನಮಾರ್ಗದಲಿ ಜಿನದೇವ ಭವ್ಯಜನಬೋಧನಾರ್ಥ ಹೇಗೆ ಜ್ಞಾನ ಮೇಜ್ |

ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಪೇಳಿಹರಾ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಾತ್ಮನಮ ನೀವು ತಿಳಿಯಿರಿ || ೩೮ ||

